

SLOVENEK

Političen list za slovenski narod.

Narečnine in inserate sprejema upravništvo v Katol. Tiskarni, Kopitarjeve ulice št. 2.

Rekopis se ne vračajo, nefrankovana pisma ne vsprejemajo.

Uredništvo je v Semeniških ulicah št. 2, I., 17

Izhaja vsak dan, izveniš nedelje in praznike, ob pol 6. uri popoldne.

Pe pošli prejemam:

za
celo leto naprej 26 K — h
pol leta „ 13 „ — „
četrt „ 6 „ 50 „
mesec „ 2 „ 30 „

V upravništvu prejemam:

za
celo leto naprej 20 K — h
pol leta „ 10 „ — „
četrt „ 5 „ — „
mesec „ 1 „ 70 „

Za pošiljanje na dom
20 h na mesec.

Štev. 289.

V Ljubljani, v ponedeljek 16. decembra 1901.

Letnik XXIX.

Državni zbor.

Dunaj, 14. dec. 1901.

Kmetijske zadruge.

Danes je zbornica razpravljala o § 2. in 11. načrta glede ustanovitve kmetijskih zadrug.

Paragraf 2. izraža »namen« teh zadrug ter se glasi: »Namen teh kmetijskih zadrug je, da zboljšajo нравne in gnotne razmere poljedelcev z gojitvijo skupnosti, z vzajemnim poukom in podporami, s pospeševanjem stanovske samozavesti, stanovskih združnih ter sploh gospodarskih koristij«.

Paragraf 11. označuje »delokrog« ter se glasi v odsekovem načrtu:

»Delokrog kmetijskih zadrug določa v § 2. označeni namen.

Osobito imajo te zadruge v okviru bodočih deželnih zakonov in statutov naslednje naloge:

a) Nakupovati blago na svoj račun in svojo odgovornost, ki ga te zadruge potrebujejo v svojem obratu;

b) prodajati zadrugne kmetijske pridelke na svoj račun in odgovornost, osobito zalagati armado;

c) ustanovljati in pospeševati pridobitne in gospodarske zadruge, da si ustanovljajo skladišča in zaloge za skupno prodajo kmetijskih pridelkov, ustanovljati kleti, mlekarne, klavnice, pečnice in druga podjetja, ki morejo skupno uporabiti kmetijske pridelke;

d) ustanovljati in pospeševati zadruge in druga društva, ki morejo gojiti poljedelstvo in gozdarstvo ter sploh pospeševati razvoj poljedelskih razmer;

e) ustanovljati nove in pospeševati že obstoječe posojilnice, osobito po Raiffeisenovem načinu v svrhu osebnega in lombardnega kredita;

f) posredovati mej zadrugniki in hipoteknimi bankami za neodpovedljiva, amortizacijska hipotekna posojila;

g) posredovati pri konvertovanju visokoobrestnih v nižje-obrestne, odpovedljivih v neodpovedljiva, amortizacijska hipotekna posojila;

h) sodelovati pri organizaciji in upravi produktivnih borz in trgov ter posredovati pri razsodiščih poljedelskih borz v okviru dotičnih določb;

i) sodelovati pri zavarovanju poljedelcev in gozdarjev za življenje in starost, za slučaj bolezni, nezgod in onemoglosti, dalje pri zavarovanju proti ognju, toči in kužnim boleznim ter izvrševanju deželnokulturnih zakonov, v kolikor zadrugam to dopuščajo posebne določbe;

k) pospeševati kmetijski pouk, predavanja ter shode poljedelcev;

l) zbirati poljedelsko statistiko;

m) posredovati in skrbeti za delo ter uravnnavati pogodbe s poljedelskimi delavci i. t. d.;

n) skrbeti, da se nadzorujejo semena ter zadrugni promet s kmetijskimi preizkuševališči;

o) zadrugnikom priskrbovati pravno pomoč;

p) ustanovljati razsodišča za pravno razsojo preprirov mej zadrugniki in njihovimi pomočniki, mej zadrugami in člani, ali mej člani samimi.

Stanovske zadruge imajo tudi pravico, dajati nasvete državnim in avtonomnim oblastvom o stvareh in v vprašanjih, ki se tičejo stanovskih koristij, dalje imajo pravico sodelovati pri naredbah države in avtonom-

nih korporacij v prospah deželne kulture, osobito glede podpor in melioracij.

To je v bistvu »namen in delokrog« stanovskih kmetijskih zadrug po glavnem načrtu, s katerim večinoma soglašajo tudi odsek.

Ravno pri tej točki pa so se v odseku, kakor tudi v zbornici pokazala razna stanovska, politična in socialna nasprotja. Saj je znano, kako nasprotujejo razni faktorji sedanjim pridobitnim in gospodarskim zadrugam, ki so osnovane v smislu zakona z dne 9. aprila 1873, drž. zak. št. 70. Torej to, kar so doslej pobijali in skušali uničiti, naj bi v novem zakonu vsaj posredno odobrili? Oglašali so se veleposestniki, liberalci in soc. demokratje, da bi vode prilili vinu in tako zvedenili ves zakon. Na drugi strani so agrarci raznih strank branili kmečke koristi ter širše pravice zadrug. Tako je vse-nemški poslanec Iro jako stvarno in temeljito zagovarjal svoj predlog, naj bi zadruge imele pravico izražati svoja mnenja in nasvete vladi in posameznim poslancem glede veljavnih ali novih zakonov, ki se tičejo poljedelskih koristij, kakor so carinske in trgovinske pogodbe, veterinarne naredbe, davčni zakoni itd. Toda zbornica je odklonila ta predlog po izjavi predsednika grofa Vettra. Za ta predlog so glasovali tudi vsi slovenski poslanci, ker ga je poročevalec Povše priporočal. Mnogi poslanci so izražali nevoljo, kajti večina zbornice je bila gotovo za ta dodatni predlog, a predsednik je konstatiral nasprotno. Posl. Iro je tudi izrecno naglašal, da se stanovske zadruge ne smejo baviti s politiko ali ločiti po političnih strankah. Tudi je mej živahnim odobravanjem izrekel zahvalo poročevalcu Povšetju za njegov trud in toplo obrambo kmetijskih koristij.

Posl. dr. Marchet in dr. pl. Grabmayer pa sta skoraj k vsem navedenim točkam stavila razne premembe, ki merijo na to, da stanovske zadruge neposredno ne smejo ustanovljati pridobitnih gospodarskih zadrug, ampak le posredno pospeševati naprave gospodarskih in pridobitnih zadrug. Dalje sta zahtevala, da stanovske zadruge ne smejo same kupovati in prodajati kmetijskih potrebščin in pridelkov, ampak le posredovati pri nakupu in prodaji. Torej recimo: V eni občini že deluje gospodarska zadruga. V odboru so najboljši, najrazumnejši možje, ki jim je blagor zadrugnikov na srečo. V isti občini pa se ustanovi po novem zakonu nova stanovska zadruga, ki iz stvarnih razlogov izvoli iste možje v odbor. Ta odbor stanovske zadruge bode moral posredovati — skoraj gotovo pismeno, če bodo birokratje to zahtevali —, naj odbor gospodarske zadruge, v katerem so isti možje, n. pr. ustanovi mlekarno ali skupno vinsko klet, ali kupi umetnega gnoja ali občinskega bika. Torej zopet nove pisarije, nov mehanizem, nov birokratizem.

Dr. Lecher se je ustrašil besede »blago« in zahteval v besedilu »poljedelske potrebščine«.

Soc. demokrat Seitz je zahteval, naj se popolnoma črtati točki i in m. To polje naj bi obdelavali soc. demokratje. Zbornica je njegov predlog odklonila skoraj soglasno, pač pa z večino odobrila nasvete dr. Marcheta, dr. Grabmayerja in dr. Lecherja.

Dr. Licht in Skene sta prinesla še

vrč vode ter zahtevala, da se naj v drugem odstavku § 11 glasi:

»Osobito morejo te zadruge . . . izvrševati naslednje naloge«, namesto »zadruge imajo pravico . . . izvrševati itd«.

Gospod poročevalec Povše je sicer odločno branil svoje stališče ter večine v odseku, toda zbornica je z večino glasov odobrila premembe. Sicer pa moremo naglašati, da je bilo mnogo poslancev nenavzočih, a da so mnogi le iz strankarskih ozirov glasovali za premembe. Ako pojde tako naprej, potem bodo otroka v vodi utopili.

Nato se je pričela razprava o § 3., ki se glasi:

»Člani stanovskih kmetijskih zadrug so praviloma vsi lastniki zemljiških ali gozdnih posestev, ki niso izključno le za zabavo ali vpisana v železniški knjigi.

Deželni zbori pa morejo natančneje določiti, katera zemljiška ali gozdna posestva spadajo pod ta zakon.

Deželni zbori morejo določiti, da so:

- a) zemljišča, ki po večini obsejajo gozde,
- b) zemljišča, ki nimajo določene velikosti ali dohodka,
- c) zemljišča, ki presežajo gotovo velikost razsežnosti ali dohodka, izključena sploh iz zadrugne obveznosti ali pa da smejo za-se osnovati posebne stanovske zadruge.

Ne glede na te izjeme je vsak lastnik član one okrajne ali občinske zadruge, v katere okrožju leže njegova zemljišča. Posestniki, katerih zemljišča leže v okrožju raznih zadrug, so člani vseh dotičnih zadrug.

Poslanec Peschka nasvetuje, naj se odstavek tretji glasi tako:

»Deželni zbori naj natančneje določijo, katera zemljišča po svoji obsežnosti, kakovosti ali dohodkih spadajo pod ta zakon.«

Nam se zdi to besedilo mnogo srečnejše. Dočim vladni načrt kar »a priori« izključuje lastnike velikih gozdov, ki danes dajejo najlepše dohodke, kdor jih še ima, prepušča Peschka to določbo deželnim zborom.

Poslanec Iro nasvetuje, da smejo biti člani zadrug le izvršujoči poljedelci kot lastniki ali najemniki zemljič, ki morajo preživljati eno družino.

Socijalni demokrat Seitz naglašajo, da stanovske kmetijske zadruge ne bodo rešile kmeta. No, o tem smo tudi mi prepričani. A mi želimo organizacijo kmečkega stanu, kateri se socijalni demokratje upirajo, dasi tega nočejo priznati. Ako ima delavec pravico do organizacije, ima jo tudi kmet. Le potom organizacije more braniti svoje koristi, ker v edinosti je moč.

Nemški agrarec Nowak naglašajo, da veleposestnikov rek »noblesse oblige« velja le tedaj, ako se v veselju in žalosti družijo z malim posestnikom. Zato je upanje, da bodo veleposestniki člani ne le deželnih, ampak tudi okrajnih zadrug. Nasproti Seitzu povdarja, da so kmetje večkrat večji reveži, nego njihovi posli. Zato naj Seitz molči o stvareh, katerih ne razume.

Koroški poslanec Tschernigg hobna proti aristokratom in klerikalcem, kar se je naučil iz nemškonalcionalnih listov.

Dr. pl. Fuchs kot glavni proti govornik izjavi, da on in njegova stranka toplo priporočajo zakon. Vpisan pa je proti, ker hoče k § 3. nasvetovati nekatere premembe. Ta paragraf določa, da morejo le lastniki

zemljišč biti člani zadrug. To ne zadošča, ampak ta pravica se mora dovoliti tudi užitarjem. Taki so n. pr. fideikomisni veleposestniki ali duhovniki, ki uživajo dohodke od zemljišč, ne da bi bili ta zemljišča njih popolna last (plena proprietas). Nasproti Seitzu odgovarja, da se politična vprašanja ne smejo zanašati v zadruge, najmanj pa agitacija socijalnih demokratov. Ako socijalni demokratje dobe vodstvo nad kmeti, potem naj kmetje pobere šila in kopita. (Živahno odobravanje.)

Grof Karol Zedwitz v imenu konservativnih veleposestnikov naglašajo, da hočejo male kmete podpirati v boju za obstanek ter kot člani okrajnih in deželnih zadrug pospeševati kmetijske koristi. Kot avtonomist pa želi, da naj deželni zbori v tem oziru sklenejo natančneje določbe.

S tem je bila razprava danes končana.

Prihodnja seja je v ponedeljek. Splošna želja je, da bi zbornica še pred Božičem rešila zadrugni zakon, dalje premembo paragrafov 59. in 60. obrtnega reda, zakon glede pokojnin in plač bogoslovnih profesorjev, zakona glede diurnistov in avskultantov.

Kmetijske zadruge.

(Govor posl. Povšeta.)

Dne 10. decembra se je v posl. zbornici pričela razprava o načrtu zakona glede ustanovitve stanovskih kmetijskih zadrug. Poročevalec v zbornici je poslanec Povše, ki je pričel razpravo z nastopnim govorom:

Visoka zbornica! Ker sem že meseca junija v imenu poljedelskega odseka visoki zbornici predložil poročilo o ustanovitvi kmetijskih zadrug, zato menim, da mi ob uvodu ni treba obsirno govoriti.

Dovolite, da v kratkih obrisih utemeljim v istini nujno potrebo in Vas prosim, da ga uvažujete in odobrite.

Beda avstrijskega poljedelstva.

Kakor znano, je že prestolni govor leta 1891 naglašal, kako žalostne in obupne so razmere mej poljedelskim prebivalstvom, ter napovedal, da bode vlada državnemu zboru predložila zakon, ki naj bi omogočil stanovsko organizacijo avstrijskih poljedelcev.

Potreba te organizacije je bila že tedaj jasna. Že tedaj je bilo splošno prepričanje, da je avstrijsko prebivalstvo preobloženo z dolgovi.

Mnogi poljedelci danes več ne živijo ob čistih dohodkih svojega zemljišča, ampak že zajemajo iz kapitala, iz prodaje svojih zemljišč. (Pritrjevanje.) Strah in groza je, kako se naš kmet zadolžuje. Ako so že leta 1891 bili prepričani o tej žalostni istini in da je treba organizacije kmečkemu stanu, je to danes tem nujnejše, ker so razmere poljedelstva še slabše, žalostnejše in obupnejše. Nočem navajati dolgih števil, le ob kratkem hočem navesti nekaj dokazov za svojo trditve.

Slavna gospoda! Od leta 1890, odkar so v veljavi trgovinske pogodbe, so se razmere v mnogem obrnile na slabše. Opozorjam, da je v tem času samo množina žita pri prodaji v inozemstvo pala za 70 odstotkov. Leta 1889 smo se 26 odstotkov pšenice, kolikor je potrebuje Nemčija, pokrili iz Avstrije. Leta 1895 smo pokrili le še dva odstotka, a leta 1898 samo 0,4 odstotkov. Nasprotno pa vidimo, da nas v Nemčiji izpodriva Amerika, ki danes v Nemčijo izvažajo že 36 odstotkov pšenice. Do leta 1890 je v Nemčijo skoraj samo Avstrija izvažala

svojo pšenico, ker 96 odstotkov vse moke je dala Avstrija. Danes iznaša naš izvoz moke le še 25 odstotkov. (Čujte, čujte!)

Poleg severne Amerike je v zadnjih letih jako hitro rastla konkurenca Argentinije. Leta 1890 je Argentinija izvozila le 78 000 kvintalov pšenice, leta 1896 pa samo v Nemčijo 3,400.000 kvintalov. Danes izvaža Argentinija v Evropo že 16 milijonov kvintalov.

Odkod to? Ker Argentinija zna pospeševati svoj izvoz. Prevoz 100 kg. pšenice iz Argentinije do Hamburga stane 1 gld. 20 kr. Tako nizkih prevoznih stroškov pri nas v Avstriji ne poznamo.

Strašno se je v zadnjih letih tudi znižal naš izvoz prešičev in svinjskega mesa v Nemčijo. Leta 1890 smo Nemčiji prodali še 37,8 odstotkov skupne potrebe, leta 1898 le še 0,8 odstotkov. Naš izvoz je torej skoraj prenehal. Ni ravno sedaj prava prilika, da bi navajal vzroke. Saj so znani; največ nam škodujeta Ogersko in Balkan. (Tako je!) Nasprotno pa Rusija danes izvaža v Nemčijo 95 odstotkov prešičev in svinjskega mesa.

Potreba organizacije.

Gospoda, že ta dejstva dokazujejo, da nazadujemo in propadamo. Treba bode skleniti nove trgovinske pogodbe. Ze zaradi tega moramo skrbeti, da še o pravem času ustvarimo temelj organizaciji kmetijskega stanu. Ta organizacija bode obramba poljedelstvu, pa tudi državi.

Vse se organizuje in združuje. V organizaciji je moč. To kažejo organizacije raznih stanov. Ako to delajo omikani krogi, ki si morejo sami pomagati, zakaj bi tega ne storil poljedelski stan. Imamo zdravniške, odvetniške, notarske, trgovinske in obrtniške zbornice. Velika industrija ima svoje karteje in zveze. Le ubogi kmet naj bi bil osamljen v boju za obstanek, izročeni nemilostni usodi!

Uradniki se gibljejo za zboljšanje svojih gmotnih razmer. Tudi ti so se organizirali ter trkali na vrata parlamenta. Tudi diurnisti imajo upanje, da dobe od države boljše plače za svoje mučno delo.

Zato pa je zadnji čas, da se združijo kmetje. Ali bodo kaj dosegli? Jaz nisem prevelik optimist, toda istina je: Ako se združijo vsi avstrijski poljedelci v zadruga, bode ta organizacija vsaj temelj za nadaljni razvoj tudi v zakonodajstvu. (Pritrjevanje.)

Mi hočemo in moramo ustvariti temelj, na katerem bomo mogli izvajati svoje zahteve. (Pohvala.)

Pred desetimi leti smo v tej zbornici sklepali trgovinske pogodbe. Kako žalostno ulogo so tedaj igrali zastopniki poljedelstva! Opozorjam samo na znano vinsko klavzulo. Že tedaj sem opozoril poljedelskega ministra na slabe posledice vinske klavzule za vino-rejske pokrajine. Reklo se mi je: »Vi vidite nevarnost, ki je ni; kaj to, če nekaj hektolitrov vina več pride v državo!«

No, sedaj prihaja na milijone hl vina čez mejo, in to je pospešilo propad vino-rejcev v južnih deželah. (Pritrjevanje.)

Načrti

Pojasniti hočem ob kratkem načrt zakona iz l. 1893 in sedanji. Načrt l. 1893 je hotel ob enem rešiti tudi vprašanje rentnih domov. Čast možu, ki je hotel rešiti tudi vprašanje, kako naj bi se kmečki domovi tekom let razbremenili dolgov! Toda to vprašanje potrebuje večletnega proučevanja. Danes je na zemljiščih vknjiženega do 6000 mil. kron. Ako se ta dolg obrestuje le s 5%, znašajo obresti 300 mil. kron, torej štirikrat več, nego znaša ves zemljiški davek. To je, kar uničuje poljedelstvo. In če je tedanj minister grof Falkenhayn sploh sprožil misel, da bi se kmetom omogočilo poplačilo dolgov, že za to dobro misel smo mu lahko hvaležni. Sicer čas za to še ni prišel, vendar pa to vprašanje ne sme zaspati. To vprašanje je na dnevnem redu. Tudi g. dr. pl. Grabmayr se v posebni knjigi bavi s tem vprašanjem. Ako se delo ne opusti, pride čas, ko bode mogoče tudi to vprašanje rešiti. (Konec prih.)

Politični pregled.

V Ljubljani, 16. decembra.

Zasedanje deželni zborov.

S cesarskim patentom z dne 12. t. m. so sklicani ti-le deželni zbori h kratkemu

zasedanju in sicer: gorenjeavstrijski, solnograški, moravski, šleski in goriški na 27., češki, gališki in štajerski na 28. in nižjeavstrijski in kranjski na 30. dec. — Sklicani torej niso deželni zbori: bukovinski, dalmatinski, istrski, koroški, tirolski, tržaški in predarlški. — Ker pozneje radi zasedanja državnega zbora ne bo kmalu prilike za sestanek deželni zborov, je soditi, da se snidejo ti še le okoli Velike noči. — Obenem se objavlja imenovanje kneza Lokovica češkim deželnim višjim maršalom, dr. Werunškega, kandidata nemške stranke, pa njegovim namestnikom.

Tajni ukaz proti dvoboju.

Z znanim tajnim ukazom, katerega celotna vsebina sedaj še ni objavljena, se peča avstrijsko časopisje. Dosedaj znana vsebina tega ukaza ni nikogar zadovoljila, ki je vnet za popolno, radikalno odpravo te pogubne razvade. Res je sicer, da se bo na način, ki ga omenja ukaz, preprečilo več dvobojev, a popolno odpravljeni le še ne bodo, ker ima še vedno konečno besedo vojaški častni sod, ki še vedno lahko dovoli »viteško« rešitev preporne zadeve, ako se drugače ne doseže sprava. S tem se niti nismo povzpeli na višino, na kateri se nahaja ozir dvoboja nemška armada. Vkljub temu je pozdraviti kot začetek tudi ta korak, ker je dokaz, da se je zaneslo gibanje proti dvoboju tudi v armado, kjer dosedaj o tem niso hoteli nič slišati, in je upanje, da se pod utisom izvenvojaške javnosti tudi v armadi dospe do popolnega vspeha.

Novo nasilje pruskih germanizatorjev.

Pruski vladi ne zadostujejo dosedanja nasilna sredstva nasproti Poljakom. Svojim okrožno-šolskim nadzornikom je naročila, naj na Poljake pritiskajo z vsemi mogočimi sredstvi, ako ne bodo njih otroci poslušni poveljem pruskih učiteljev. In nadzorniki so res iznajdljivi v teh sredstvih. Nekemu Poljaku se je zapretilo, da njegova hči o Veliki noči ne bo dobila šolske izpustnice, čeravno je zadostila šolski dolžnosti, in mora torej še eno leto obiskovati šolo, če se ne bo udeleževala pouka v nemščini. Drugemu Poljaku niso dovolili, da bi smel hčer za nekaj dni porabiti doma, ker se upira nemškemu verouku. Poslušnim starišem se seveda dovoljuje daljši dopust. — Vkljub temu pruska birokracija ne bo zlomila poljske odločnosti.

Burni prizori v italijanski zbornici.

Italijanska poslanska zbornica se posvetuje te dni o vladnih predlogah gledé gospodarskega zboljšanja južnih pokrajin. Vodivni krogi so sodili, da bo v sobotni seji razprava dovršena in vsprejeti vladni načrti. Socialistiški poslanci so jim pa prekrizali račune, bodisi radi tega, ker hočejo, da poljedelstvo res popolnoma propade, bodisi da so izpoznali vladne načrte kot take, ki prebivalstvu ne bodo pomogli iz bede. V boj je šel prvi posl. Ferri, ki je zahteval, da se v to svrhu omejé neproduktivni stroški, to je, kraljeva civilna lista in vojni proračun. Potem je pa ta govornik osvetljeval »krasne« razmere na jugu. Na severu, pravi, je nepoštenost redka prikazen in vedno bolj izginja, na jugu je je pa ravno nasprotno. Tam se le težko zaslеди poštenost, nepoštenost in sleparstva okužujejo ves jug. — Pri teh besedah je navstal v zbornici nepopisen vrišč, mej poslanci je prišlo do pravcatega pretepa in predsednik je moral prekiniti sejo.

Nova vojna?

Med republikama Argentinija in Čile v južni Ameriki je nastal resen spor. Iz Buenos-Ayres (glavno mesto Argentinije) poročajo, da je v čilski vladi nastala kriza, in sicer radi nesoglasja med predsednikom čilske republike, Errazarizom, in ministrom za vnanje stvari, Rodrigorezom. Slednji zahteva namreč, da bi se spor med obema republikama rešil mirnim potom. Mej tem pa se na obeh straneh — v Argentiniji in Čile — pridno pripravljajo na vojno. Ljudstvo je navdušeno za vojno in prijavlja se, posebno z dežele, mnogo dobrovoljcev, da jih vpišejo v vojsko. Diplomatični krogi pa vsejedno sodijo, da ne pride do vojne. Iz Valparaiso (glavnega mesta republike Čile) brzojavljajo, da so se tamkaj izdali dekreti, ki pozivljajo pod orožje 30.000 novicev, katerim bo naloga braniti gorske prehode. — Argentinski po-

slanik v Berlinu izjavlja, da so močno pretirane vse vesti o poojstrenju spora med Argentinijo in Čile. Z druge strani se zopet boje, da bi vojna med Čile in Argentinijo se ne razširila tudi na Peru, Bolivijo in Equador. Brazilija je ponudila Argentiniji in Čile svoje posredovanje. Čilenski minister zunanjih stvari je argentinski vladi ponudil nov posredovalni predlog in je izjavil, da bo, ako argentinska vlada ta predlog zavrne, smatral, da Argentinija vojne želi.

Razno.

Ministerstvo Waldeck-Roussseau se boji armade. Iz Pariza se javlja, da je francoski vojni minister sklenil vsled raznih povodov zadnjih vojaških vaj dogodivših se slučajev več generalov in višjih častnikov upokojiti. — Napad na kitajsko cesarsko palačo. "Standardu" javljajo iz Šangaja, da je neka tajna družba na rojstni dan kitajske cesarice podtaknila ogenj v cesarski palači v Kaifongfu in dve poslopji oropala. — Protest češke duhovščine. "Vestnik katol. duhovenstva" je na protestu čeških duhovnikov proti narodni razdelitvi škofij objavil že 1308 podpisov čeških duhovnikov. — Novim ces. namestnikom v Dalmaciji bode, kakor poroča "Dubrovnik", imenovan avstroogerski poslanik v Cetinju g. Kučinski. Iz Srbije pregnan. Sorodniku kralja Aleksandra Konstantinoviću, ki se s svojo družino sedaj mudi na Dunaju, je izročil srbski poslanik na Dunaju Kosta N. Kristić odlok, da se Konstantinović s svojo družino ne sme povrniti v Srbijo. Konstantinović se je pisмено pritožil proti temu nasilstvu na skupščino, a njegovo pismo se skupščini ni niti prebralo. — Ruski prestolonaslednik pride v Berlin, kjer ga bo sprejel nemški cesar. — Delarey se je udal? Angleški listi prinašajo iz Pretorije senzacionalno poročilo, da se je burški oddelek, ki stoji pod poveljstvom burškega generala Delareya, sklenil udati Angležem, ako Angleži obljubijo, da bodo razdrte farme zopet sezidali. Menda se je pa to Angležem le — sanjalo. — Roparstvo na Balkanu. Iz Soluna se poroča, da so bolgarski roparji v Kostoriji umorili nekega grškega duhovnika. V Menliku je bil zakristan grške cerkve od roparjev v spanju umorjen.

Književnost in umetnost.

Slovensko gledališče.

Na sodnji dan. Ljudska igra v štirih dejanjih. Spisal P. K. Rosegger. Poslovenil F. S. Finžgar.

Tone Cestnik ima veliko družino. Brez kruha so, dela oče ne more dobiti, zato vzame puško in gre na lov v Križko planino. Tu ga zasači logar Nande Fazan, vulgo križki jager, pomerita drug na drugega, logar ustrelji, ne zadene, v tem pa počí strel iz Cestnikove puške in križki jager pade mrtev na tla. Prvo dejanje. — Drugo "dejanje" pa ima jako malo dramatičnega dejanja: Tone Cestnik je zadnje jutro v zaporu, potem pa ga prepeljejo pred porotnike. Čeprav tu manjka pravega dejanja, se gledavci vendar ne dolgočasijo, ker se predstavlja klasična slika arestantovskega življenja. — Tretje dejanje pa mora pretresti vsako količak čutečo dušo. Trdi, ošabni župan Meden podi Cestnikovo družino iz bajte. V tem pride mimo Marta, žena križkega jagra, ki gre ravno pričat pred porotnike, reveži se ji zasmilijo, in ona prosi najprej župana, naj jih vendar še pusti v koči. Stara grča se ne uda. Logarica potiplje malo njegovo slabo vest — Meden je bil namreč včasih v »zvezi« s tatinskimi lovci — župan se prestraši in koj je voljan Cestnikovim še raztrgano streho popraviti. — Četrto dejanje: Cestnik pred porotniki. Čel čas taji. Premaga pa ga velikodušna ljubezen logarice, ki tako milo prosi zanj, naj ga vendar ne kaznujejo, in Tone prizna svojo krivdo. Sodišče ga oprostí.

Pred vsem izvrstno je igral gospod Dobrovoljni Toneta Cestnika; ravno tako dobro g. Deyl, Gdč. Ruckova je kot angel ljubezni v ulogi logarice nastopala čisto naravno, a vendar tako umetno! Mino Cestnico je predstavljala gdč. Terševa res ganljivo. Za smeh pa sta skrbela gosp. Verovšek in g. Perdán. Gosp. Verovšku moramo kot režiserju res čestitati, ker moral je imeti precej dela, predno je tako dobro naučil celo vrsto igravcev.

Igra je res prava ljudska igra in prav gotovo se bo udomačila na našem odru. Samo za sodnjo dvorano se mi zdi oder

skoro premajhen. Konec je marsikateremu pokvaril izborni užitek. Navajeni smo namreč pri porotnih obravnavah, da izreko porotniki, je li obtožene kriv ali ne, tu pa je kar sodnik končal z besedami: »Sodi naj ga večni Sodnik«, in zastor je padel. Tako je marsikdo dvomil, je li že konec ali ne.

Prav srečno je gospod Finžgar presadil igro na domača tla, odzvel ji je ves tuj značaj, kar ni lahko delo. Naj bi kaj kmalu gledali na odru tudi kakšno njegovo izvirno delo! L. L.

Repertoar slovenskega gledališča.

Jutri, v torek dne 17. t. mes. se ponovi Rosegerjeva krasna ljudska drama v štirih dejanjih »Na sodnji dan«, ki je dosegla včeraj najlepši umetniški vspeh. V četrtek 19. t. mes. se igra prvič v sezoni Hauptmannova »Hanica« in veseloigra »Ženski jok«. Pripravlja se Vilharjeva opera »Smiljana«.

Dnevne novice.

V Ljubljani, 16. decembra.

Dr. Šusteršičev shod v „Katol. domu“

je bil včeraj jako dobro obiskan. Zlasti iz ljubljanske okolice je prihitelo mnogo volivcev poslušat svojega poslancu iz pete kurije. Videlo se je, da so liberalci z vso svojo gonjo proti voditelju katoliškonarodne stranke dosegli le to, da je njegova beseda tem vplivnejša in odločilnejša. Ker prinašamo govor gosp. Povšeta o kmetijskih zadrugah, smo dr. Šusteršičev govor odložili ter ga prinesemo prihodnje dni v celoti. Opisal je natanko vso državnozbornsko akcijo za ljubljansko vseučilišče, pri čemer se je liberalno počenjanje pokazalo v kričeih barvah. Ker je »Narod« pisal, da se je hotel dr. Šusteršič z govorom o vseučilišču »rehabilitirati« v zbornici, je vprašal dr. Šusteršič volivce: »Ali naj odstopim?« »Nikdar«, je zagromel ves zbor. »Ali se mi je treba rehabilitirati?« »Nikakor, ne!« je bil glasni odgovor. Dr. Šusteršič je rekel: »Če jih je izmed 38.000 mojih volivcev le 100, ki zahtevajo, da naj odstopim, pa odstopim.« »Ni jih!« je zaklical ves zbor. Z ogorčenjem so vzeli volivci na znanje, da je dr. Tavčar v kongregacijski debati govoril o slovenskem narodu, ter se smejali dr. Ferjančičevi komamni modrosti. Navdušeno so pritrjevali zborovalci poslancu, ko je zahteval, da se naj sanira državni zbor z vpeljavo splošne, enake in direktne volivne pravice. K sklepu sta se sprejeli na predlog dr. Lampetov sledeči resoluciji: 1. »Volivci dr. Šusteršičevi izrekajo svojemu poslancu popolno zaupanje in zahvalo za njegovo delovanje. Zahvaljujejo ga za njegov nastop v debati ovseučilišču in odločno zavračajo liberalne napade na njegovo osebo, kakor tudi, da se je v to vprašanje iz gole strasti zaneslo strankarstvo, ki je vsej akciji samo škodovalo. Čim bolj bodo liberalci napadali dr. Šusteršiča, tem ožje bomo katoliškonarodni in krščanskosocialni volivci združeni z njim.« — 2. »Najodločneje protestiramo proti govoru dr. Tavčarja v državnem zboru. Njegovo trditev o »inferiornosti« slovenskega naroda zavračamo kot grdo neresnico. Dr. Tavčar nima nobene pravice, govoriti o slovenskem ljudstvu, ker dela proti njegovim koristim. Hkrati zavračamo napade dr. Tavčarjeve na katoliško cerkev. Če hoče dr. Tavčar kaj reformirati, naj počedi v vrstah svoje lastne stranke!«

O govoru drž. poslancu dr. Šusteršiča v drž. zboru pišejo češki »Katolicke Listy«:

»Navajal je dokaze, na podlagi katerih zahtevajo Slovani univerzo za Jugoslovane. Govor njegov je bil stvaren, dobro premišljen in je zato tudi naredil nenavadni utis. Zato ni čuda, da je zbuhal poslanec Berger, ki je za dr. Šusteršičem govoril s svojo nemško-kulturo, le pravo sočutje, in njegovo dobrikanje, s katerim se je skušal Berger v svojem govoru prikupiti Lahom, je vzbujalo le veselje in smeh.

Učiteljska imenovanja.

Štajarski deželni šol. svet je imenoval nadučiteljem na ljudski šoli v Gotovljah g. Antona Sum-

Ijaka iz Zalca, učiteljem oz. šolskim voditeljem na ljudski šoli v Pernicah je imenovan def. učitelj g. Franc Kotnik iz Št. Jakoba v Slov. Goricah, na ljudski šoli v Topolšici def. učitelj g. Karol Korošec, na ljudski šoli v St. Pavlu v Savinjski dolini def. učitelj g. Feliks Pečar, na ljudski šoli v Grižah def. učitelj g. Ludvik Černy, učiteljicami so imenovane na šoli v Vuzenici prov. učiteljica gđ. Ivana Vidmer, na šoli St. Janž na Peči prov. učiteljica gđ. Frančiška Konečnik, na šoli v Skaljah privatna učiteljica gđ. Nežika Kosar iz Ljubljane, na šoli v Hajdini provizorična učiteljica gđ. Irena Kahl od Velike Nedelje, na šoli v Gotovljah def. učiteljica gđ. Ivana Novak iz Galicije, na ljudski šoli v Doberni def. učiteljica gđ. Ana Seitz iz Kamnice, na šoli v Jurjevšklostru prov. učiteljica gđ. Helena Leinfellner. — Upokojeni so stalno meščanski učitelj gosp. Karol Vučnik v Gradcu, nadučitelj gosp. Franc Ranner v Poličanah in začasno je upokojena učiteljica gospa Marija Pirc, rojena Kranjc v Dobovi.

Osebnosti. Stotnik prve vrste Karol Janiczek postane s 1. jan. plackomandant v Ljubljani. — Poštni odpravitelj gđ. Mar. Schmiedt in Irena pl. Alpi sta imenovani za poštni manipulantinji.

Občinski svet ljubljanski ima izredno sejo jutri v torek, dne 17. decembra 1901; ob petih popoldne v mestni dvorani. Na dnevnem redu je med drugim: O dopisu mestne hranilnice ljubljanske, da bi se odobril sklep njenega upravnega odbora o zadevi nakupa stavbišča za lastno hranilnično poslopje; o prošnji Elizabetne otroške bolnice za prispevek k zgradbi nove ograje ob Elizabetni cesti; o protiponudbi Marije Spreitzerjeve v zadevi naprave trotoarja pred njeno hišo v Slomškovi ulici; o ponudbi dr. Vinka Gregoriča v zadevi odkupa sveta za regulacijo Miklošičeve ceste in Frančiškanskih ulic; o prošnji »Dramatičnega društva« za izredno podporo; o dveh ponudbah za odkup stavbišč na prostoru nekdanje civilne bolnice; o prizivu Palusovih dedičev proti odloku mestnega magistrata št. 30.250 z dne 25. sept. 1901; o prizivu Luke Sabca proti odredbi glede naprave škarpe na Stolbi; ubožnega odseka poročilo o zadevi otvoritve mestne jubilejske ubožnice v Vodmatu ter o domačem redu za to ubožnico, o poslovniku za nadzornika in o navodilu za upravitelja iste; v zadevi naznanjevanja poldanskega časa s strelom na gradu; poročilo vodovodnega direktorija; o proračunu za l. 1902 itd.; regulacijskega odseka poročilo o nakupu hiš Pohlovkine ustanove v Krakovem; direktorija mestnega užitninskega zakupa poročilo o proračunu stroškov tega zakupa v letu 1902; stavbnega odseka poročilo o stavbnem dokladi za vodstvo gradnje kanala v Miklošičevih ulicah; direktorija mestnega užitninskega zakupa poročilo o položitvi kavcije za novo zakupno dobo 1902, 1903 in 1904. — K temu dnevnemu redu imamo pripomniti, da gosp. dr. V. Gregorič ni uložil nobene prošnje glede prodaje sveta ob Miklošičevi cesti, pač pa je dal na magistratu na vprašanje, za koliko bi prodal za regulacijo potrebni svet, na zapisnik, da bi dotični svet prodal za tako ceno, kakršna se je plačala ostalim ondotnim posestnikom. O kaki prošnji torej ne more biti govora.

Umrl je pri sv. Barbari pri Vurbergu umirovljeni župnik č. g. Blaž Trunk v 71. letu svoje starosti. N. v. m. p. — V Gradcu je umrl grof Herman Warmbrand-Stuppach v 66. letu svoje dobe.

Na noge dežela Kranjska in gorénjske občine! Glasom razglasa c. kr. deželne vlade vrši se vsled ukaza železniškega ministerstva dne 19. t. m. in prihodnje dni v Vintgarju v svrhu vodne naprave za stavbo predora v Karavankah komisijiski ogled. Kolikor nam je ta načrt znan, namerava se nad slapom Radovni odvzeti tri kubične metre v sekundi vode iz Radovne. K temu ogledu povabljeni so razni interesentje; zakaj se ni povabilo tudi »Slovensko pla-

ninsko društvo«, nam ni znano, morda zaradi tega, ker je »slovensko« in domače društvo! Sedaj hočejo bisere, ki so v Vintgarju, nam vzeti. Ali niso druge vodne sile pripravne za nameravano napravo; da še celo vodna sila »pod Šumom« bi popolnoma zadostovala vsem zadevnim potrebam. Koristi posameznika naj se umaknejo splošnim! Neodpustljivo bi bilo, ko bi dež. odbor v tem važnem trenutku pozabil na svoje svete dolžnosti ter energično ne protestiral proti nezaslišani oskrumbi našega bisera »Šuma« v Vintgarju. Kličemo pa tudi na noge občine in zdravilišče Bled, kakor vse sosedne ter prizadete občine: Prihitite dne 19. t. m. na ogled v Vintgar in odločno ugovarjajte proti nameravani napravi!

Razdelitev obleke mej ubožno šolsko mladino. V telovadnici I. mestne deške šole je dobila včeraj ubožna mladina ljubljanskih ljudskih šol toplo zimsko obleko in obuvale, kar so jej oskrbeli požrtvovalni dobrotniki. Slavnostne razdelitve so se udeležili ekscelenci deželni predsednik baron Hein in baronica O. Hein c. kr. okrajni šolski nadzornik ravnatelj Fr. Levce, županov namestnik Iv. Vončina, odbor dobrodelnih gospa in gospodičen in mnogo drugega odličnega občinstva. Nadučitelj g. Fr. Gabršek se je v imenu otrok, njih starišev in mestnega učiteljstva zahvalil dobrotnikom, ki so oskrbeli obdarovanje; posebno zahvalo je izrekel kranjski hranilnici, ki da vsako leto izdatno vsoto za obleko ubožnih otrok, in drugim blagim dobrotnikom. Ekscelencia baronica Hein je nato razdelila otrokom obleko, gospe iz dobrodelnega odbora pa so jih obdarovale s pecivom in sladlicami. Obdarovanih je bilo nad 200 otrok. Blagim dobrotnikom in dobrotnicam naj bo plačilo zavest, da so storili plemenito delo krščanskega usmiljenja.

Sedmina po rajnem g. Fr. Marešiču bohe na Lipoglavem v četrtek 19. t. m. ob 8. uri.

Mož in žena zadušila. V soboto zjutraj so našli Andreja vulgo Brezarja in njegovo ženo v Predosljih v sobi mrtva. Udušil ju je dim, ki ga je povzročila tleča se obleka pri peči. Mož je ležal na tleh pri vratih, žena pa v sobi. Poginilo je tudi deset kokoši in en maček.

Mrtva najdena. Z Vrha pri Vinici se javlja: Dne 2. decembra t. l. ob 8. uri zjutraj so našli mrtvo Katarino Mukavec iz Selca h. št. 33 župnije vrhovške v neki dragi pod kalom ali lužo vasi Gorice. Vračala se je proti svojemu domu zvečer dne 1. decembra z Vrha od svoje hčere, zgrešila pot, zašla v neko dražico, kjer sta jo mrtvo našli njeni dve hčeri: Katarina omožena Kobe in Mare.

Cigan Held, katerega je orožnik iz Vrbovskega na Hrvaškem pred kratkim zaslišal v neki osamljeni gostilni, pride pred novomeške porotnike v mesecu marcu. Held govori dobro slovenski, nemški, hrvatski in ogerski. Pri aretaciji se je ustavljal s samokresom, a ker so ga v gostilni nalašč preveč vpijanili, ni mogel dolgo bežati.

Razpisane učiteljske službe so na sp. Štajerskem pri St. Lovrencu v Slov. goricah, Št. Ilju in Sevnici.

Zmrznjenega so našli 12. t. m. 66-letnega v Hotič pristojnega ubožca Jožefa Možnarja na občinski poti pri Logu. Možnar se ga je brčkone preveč navlekel in potem na potu zaspal.

Ljubljanske novice. Nov »konsum« v Ljubljani. Socijalni demokratje se pripravljajo, da ustanove prihodnjo spomlad konsumno društvo v Ljubljani. Tako bi Ljubljana imela eno uradniško konsumno društvo in dve delavski konsumni društvi. — Umrla je hišna posestnica vdova po c. kr. majorju gospa Jožefina Gobato. — Napadel je z nožem krojaški pomočnik Jožef Bukovnik 20letnega mizarskega pomočnika Rudolfa Koleša v Hrenovih ulicah ter ga ranil na levi roki. Težko ranjenega Koleša so prepeljali v bolnico, Bukovnika pa v zapor, kjer je izjavil, da je napad izvršil v pijanosti. — Kranjsko kreditno društvo v Ljubljani je pri upravnem sodišču zmagalo s svojo pritožbo glede prevelikega obdačenja od strani finančne oblasti. — Stavka pri Kornu je končana. Delavci so si nekaj priborili. — Aretirana »copernica«,

kateri smo v soboto poročali, se piše Karolina Pečar in je omožena. Stanovalec je v Kolizeju.

Kletarsko društvo so ustanovili mariborski Nemci. Društvo jim bo skoro gotovo služilo tudi v volivne namene po okoličih.

Mož in žena aretirana radi umora. V Št. Petru pri Gradcu so zaprli zakonska Lafer, katera dolže, da sta meseca januarja l. 1900 zastupila pri njih stanujočega lajnarja Vapnika in si potem prisvojila njegov denar in hranilnične knjižice v znesku 20.000 K.

Kecskemety — pred mariborskim sodiščem. Glasoviti ogerski defraudant Kecskemety je naredil povsod mnogo sitnosti drugim, ki so bili podobni ali pa so jih na kak drug način smatrali, da so identični z njim. Nekaj posebnega se je v tem oziru prigodilo gospodu Avguštinu Wellachu v Mariboru. Gospod Wellach se je dogovoril s svojim prijateljem gospodom J. Faillom in starim svojim znancom, nekim orožniškim postajevodjem, da napravi izlet dve železniški postaji daleč od Maribora. Ko sta Wellach in orožnik prišla dogovorjenega dne k Faillu, zvedela sta, da se je prijatelj že odpeljal in da je naročil, naj se hitro pripeljeta za njim. In res, Wellach in orožnik sta se odpeljala. Kako sta se pa začudila, ko sta prišla na dogovorjeno postajo, kajti na postaji je bilo vse polno ljudi, ki so debelo gledali gospoda Wellacha in orožnika. Prav neprijetno je bilo to obema prijateljema, a uprav nestrpna sta postala, ko je množica občinstva na poti do gostilne vedno naraščala, pred njima pa se je drvil cel trop otrok. Pred gostilno je bilo zopet vse polno ljudi, izmed katerih je stopil občinski redar pred orožnika in mu glasno dejal: »Gospod, lopov vam bo v gnječi ušel, ako mu ne daste železja na roke.« Orožnik je bil osupnjen, gospod Wellach je bil pa rudeč kakor puran. »Koga pa menite?« zakričal je orožnik na policaja. »Tega-le vašega sopotvalca — Kecskemetyja.« Sedaj je bila zadeva še le pojašnjena med velikim smehom občinstva. Dognalo se je, da so se razširile dopoldne vesti, da bode s prihodnjim vlakom prignat neki orožnik Kecskemetyja, zato je vsakdo hotel videti glasovitega defraudanta. Fellner je v gostilni hotel počiti od smeha. On se je bil v svoji nagajivosti peljal nalašč naprej in prijateljem priredil tak vsprejem s tem, da je raztrosil dotične vesti. Wellach je Fellnerja težil in v soboto je bila razprava pred mariborskim sodiščem. Prijatelja sta se pred sodiščem pobotala. Wellach je odstopil od obtožbe pod pogojem, da Fellner plača dobro južino prijateljem, a da se ne sme več — peljati naprej.

Mejnarodna panorama. »Krasni Neapolje« je privabil že včerajšnji prvi dan v mejnarodno panoramo na Pogačarjevem trgu izredno veliko občinstva. Toliko zanimanje pa to podjetje tudi zasluži v polni meri. Slike iz Neapolja nam predstavljajo krasne ondote stavbe, posebno mnoge spomenike, poleg tega se pa vsakemu nudi prilika, da si od blizu ogleda ognjenik Vesuvij, ne da bi mu bilo treba potovati v Italijo. Isto tako se vidijo izkopine v Pompeju. Splošna sodba o razstavljenih slikah je zelo ugodna; vse je tako naravno, da se zdi gledavcu, kakor bi se v resnici nahajal na dotičnem mestu. — Za prihodnji teden se napovedujejo prizori iz Marzelja.

Shod za laško univerzo v Trstu včeraj ni uresničil nad lahonskih prirediteljev. Na shod se je pripuščalo ljudi le proti vstopnicam. Trst je imel popolnoma navadno lice. Udeležba nikakor ni bila taka, kakršna so prireditelji pričakovali. Shoda se je udeležilo kakih 3000 magistratnih uslužbencev, odvisnih delavcev, morettov in nekaj slovanskih radovednežev. Govorili so Benussi, Venuti, Bennati, Brugnara, Hortis in Učekar. Soc.-dem. so nabili lepake, na katerih so pozivali svoje pristaše, naj se shoda udeleže. K slovenskemu manitestacijskemu shodu v Trstu soc.-dem. ni bilo.

Spomin okupacije Bosne l. 1878 hočejo avstrijski veterani proslaviti na poseben način. Odbor, kateremu stoji na čelu g. Anton Adam v Znojmu, je priredil na Dunaju shod, ki je določil vsopred za skupno pot veteranov in njihovih rodbin v Bosno

za sredo meseca avgusta l. 1903. Potovali bi čez Doboj in Maglaj v Sarajevo, tako, da bi v zadnje mesto prišli ravno dné 18. avg., na rojstni dan presv. cesarja. Obiskali bi tudi kraje Stolac, Trebinje, Kacko, Bilek, Domanovice, Gernice in Kreminac. Iz Sarajeva bi potovali čez Mostar v Metković, odtod z vojno ladjo v Pulj, Trst, odkoder bi naredili izlet v Miramar in v postojnisko jamo, in iz Ljubljane bi se vrnili na Dunaj. Skupni stroški za osebo bi znašali k večjemu 200 K. Za protektorat se naprosi nadvojvoda Franc Ferdinand. Vprašanja in denarne pošiljave sprejema grof Artur Vetter von der Lilie, c. kr. deželni sodni svetnik v Znojmu.

Vojne ladje v Trstu. V tržaško pristanišče je dospel oddelek c. kr. vojnega brodovja sestojč iz ladij: Monarh (admiralska), Wien, Budapest, Panter, Torpedovke: Magnet, Planet, Cobra, Viper, Boa, Elster, Rabe, Kukuk in štev. 37, 38 in 39. Vojno brodovje je ostalo v Trstu do danes. Prej se je govorilo, da je ta oddelek vojnega brodovja prispel v Trst, da o prihodu pozdravi nemškega princa Adalberta, tretjega sina nemškega cesarja, kateri potuje kot mornarski kadet na nemški vojni ladiji »Carlote« in katera ladija se zdaj nahaja v italijanskih lukah. Po zadnjih poročilih prispeje nemški princ še le v januarju v Trst.

Telefonska in brzejavna poročila.

Dunaj, 16. decembra. Danes popoldne ima zbornica zopet sejo in nadaljuje razpravo o stanovskih kmetijskih zadrugah. O češkem deželnem zboru se poroča, da bodo Mladočehi stavili adresni predlog. V adresi bodo povdarjali, naj bi v slučaju, da se državni zbor razpusti, deželni zbori bili poklicani, da zamaše nastalo odprtino.

Dunaj, 16. decembra. Prihodnja seja gosposke zbornice bo 20. t. m. Kot prva točka je na dnevnem redu budgetni provizorij.

Dunaj, 16. dec. Nek tukajšnji list poroča, da je črnogorski knez na poti v Rusijo. To potovanje je v zvezi z nekim ženitovanjskim projektom princa Mirka.

Gradeo, 16. dec. Župan dr. Fr. Graf je danes dopoldne ob 11. uri slovesno zaprisegel.

Praga, 16. dec. Včeraj se je vršil tu shod vsenemških zaupnih mož iz Wolfovega volivnega okraja. Boj za Wolfov mandat bo hud, ker je pri deželnozbornskih volitvah v njegovem državnozbornem volivnem okraju zmagal liberalce prof. Bachmann, ki tudi sedaj za drž. zbor proti Wolfu kandiduje. Wolf kandiduje kot samostojni kandidat in ne kot kandidat vsenemške zveze.

Brno, 16. dec. Včeraj se je za Šlezijo osnovala češka agrarna stranka.

Opava, 16. dec. Včeraj je Eisenkolb hotel imeti shod za »Los von Rom«. Na shodu je mnogoštevilno ženstvo tako burno protestiralo proti Eisenkolbu, da je vladni komisar shod razpustil.

Lvov, 16. decembra. Tisoč Poljakinj je imelo v Krakovem shod, na katerem se je sklenilo, nemške trgovce in obrtnike bojkotirati in razviti agitacijo proti nemškim časopisom. Shod je izrekel sočutje obsojenim v Gnezznu. Poljske žene bodo izdale oklic na žene v Evropi in Ameriki ter bodo v oklicu opisale pruska nasilstva nad Poljaki.

Atene, 16. dec. Prestolonaslednica je povila dečka.

Petrograd, 16. dec. Dunajski dopisnik »Novosti« zanika vest o aneksiji Bosne in Hercegovine od strani Avstro-ogerske in da bi naslednik Kallayev postal grof Khuen Hedervary.

Varšava, 16. dec. Ruski kmetovalci na vsi črti bojkotirajo nemške trgovine, ker se hočejo s tem maščevati nad krivice, storjeno Poljakom.

Washington, 16. dec. Predsednik Roosevelt je definitivno odklonil ponudbo Carnegijevo, ki je namenil 10 milijonov dolarjev za povzdigo šolstva,

ker ni hotel vsprejeti s tem združnih pogojev.

Bruselj, 16. decembra. „Independance belge“ zagotavlja, da se v Utrechtu vrše obravnave med burskimi voditelji, da bi predsednika Krügerja pregovorili sprejeti avtonomijo. Predsednik je ostal neomajan.

Umrli so:

12. decembra. Štefanija Šular, sprevednika hčl. 2 meseca, Bohoričeve ulice št. 16, črvesni katar. — Marija Matevž, posestnica, 85 let, Kolezijske ulice 6, ostarelost. — Alojzij Mancini, črkostavca sin, 14 dni, Privoz 8, življenjska slabost. — Katarina Doles, usmiljenka, 37 let, Radeckega cesta 11, jetika.

V bolnišnici:

10. decembra. Terezija Zalokar, dninarica, 52 let, peritonitis. — 11. decembra. Franc Kofar, hlapec, 60 let, vodenica.

Zitne cene

dné 14. decembra 1901.
(Termin.)

Na dunajski borzi:

Za 50 kilogramov.

Pšenica za pomlad 1902	K 8-84	do 8-85
Rž za pomlad 1902	7-69	7-60
Koruza za maj-junij 1902	5-77	5-78
Oves za pomlad 1902	7-70	7-71

Na budimpeštanski borzi:

Pšenica za april 1902	K 8-66	do 8-65
Rž za april 1902	7-33	7-34
Oves za april 1902	7-41	7-42
Koruza za maj 1902	5-49	5-50

(Efektiv.)

Dunajski trg.

Pšenica banaška	K 8-45	do 9-15
južne žel.	8-60	9-00
Rž	7-40	7-60
Ječmen	7-20	8-60
ob Tisi	6-75	7-75
Koruza ogerska, stara	5-70	5-80
nova	5-35	5-45
Činkvant	6-80	7-20
stara	6-30	6-60
nova	7-60	8-75
Oves srednji	7-75	10-75
Fižol		

Meteorologično poročilo.

Višina nad morjem 306,2 m. srednji zračni tlak 736,0 mm

Dn	Čas opa- zevanja	Stanje baro- metra v mm.	Tempe- ratura po Celsiju	Vetrovi	Nabo	Polarnina v 24 urah v cm.
14	9. zveč.	724,0	2,9	sl. svzh.	del. oblac.	
15	7. zjutr. 2. popol.	723,0 725,8	1,0 7,2	brezvetr. sr. jzah.	del. oblac. pol oblac.	10,1
15	9. zveč.	725,8	4,9	sl sever.	sk. oblac.	
26	7. zjutr. 2. popol.	730,8 732,0	-5,7 -7,6	sl sever. brezv.	megla sneg	1,8

Srednja temperatura sobote - 3,6°, normale: 1,5°.
Srednja temperatura nedelje - 3,6°, normale: 1,6°.

Zahvala.

Podpisana družina izreka vsem med Ležečami in Divačo na južni železnici službujočim služabnikom najtoplejšo zahvalo za dar, katerega so skupno zložili za nagrobni spomenik našemu snu, oziroma bratu, rajnkemu **Antonu Špetiču**, posebno pa se zahvaljuje gospodu B. M. v Gornjih Ležcah za dar in sožalje. Bog povrni vsem!

1203 1-1 Družina Špetič.

Pleskarska in v to stroko vstevajoča se stavbena in pohištvena dela

izvršujeta in se priporočata v naročila iz mesta in z dežele **BRATA EBERL v Ljubljani**, Franciškanske ulice. — Najnižje cene. — Vzorci so vselej na razpolago. — Izvrševanje strokovno zaseljivo in brez konkurence 13 11-5

897 Priznano naravna 32-27
istrska vina
pošiljata po nizki ceni
Rebec & Zalaznik, Pulj.

Na prodaj je na Gorenjskem v jako prijetni vasi, kamor dohaja mnogo tujcev,

Hiša
z velikim sadnim vrtom.

Hiša obstoji iz lepega stanovanja, ima stope, kovačnico z dobro vodno močjo, katera se dá vsled svoje krepke moči porabiti tudi za vsako drugo podjetje. Oddá se pod ugodnimi pogoji tudi v najem.

Natančneje poizvé se pri **Vinko Hudoverniku v Radovljici.** 1133 3-2

Najnižje cene. Največji izbor.
Preobleke. Popravila.
L. Mikusch
tovarna detalko
Ljubljana, Mesta

Za Božič

priporoča

Rudolf Kirbisch-a slaščičarnica

v Ljubljani, Kongresni trg 8

razne atrape, figure, bonboniere, jerbaške s sadjem, kandirane in posteklene sadeže v šatuljah, najfineje bonbone, krljake, mandolate, male kruhke, navese za božična drevesca iz testa za španske veterce, kutni sir, jabolčni mozeg, čokolade, fondante, likerje itd. itd.

Dalje najfinejše pecivo za čaj, pasience-pecivo, šampanjski bisquit, najfinejši čaj, rum, konjak, desertna vina, likerje, malinov sok, kompote, marmelade, kakao, čokolade, prepečence, skladcene (Waffeln), karlovarske oblate za pišinger-torte. Za praznike priporočam posebno povitice z orehi, medom, mandeljni, lešniki in rozinami. Izbrani naveski za božična drevesca od 4 K naprej.

Vsa jedila so lastnega izdelka. 1187 4-2

Naročila na zunaj se točno izvršujejo.

Št. 13.457.

Razpis.

1184 3-2

Podpisani deželni odbor razpisuje službo

okrožnega zdravnika

v Mokronogu z letno plačo 1400 K.

Prosilci za to službo pošljejo naj svoje prošnje podpisnemu deželnemu odboru

do 10. januarija 1902. l.

ter v njih dokažejo svojo starost, upravičenje do izvrševanja zdravniške prakse, avstrijsko državljanstvo, fizično sposobnost, neomadeževano življenje, dosedanje službovanje ter znanje slovenskega in nemškega jezika.

Oziralo se bode le na take prosilce, kateri so najmanj dve leti službovali v kaki bolnici.

Od deželnega odbora Kranjskega

v Ljubljani, dné 4. decembra 1901.

** Prave ruske **

galoše

1888. iz Rige z znamko „zvezda“

Varstvena znamka. se dobijo po nizki ceni na debelo in drobno samo pri

Anton Krisper in Vaso Petričič v Ljubljani.

1175 20-4

Ter nadalje tudi pri sledečih tvrdkah:

- Idrija:** Valentin Lapajne, Valentin Treven.
- Jesenice:** Anton Treun, J. Ferjan.
- Kamnik:** Gregor Kratner.
- Kočevje:** E. Hofmann, Franc Jonke, Franc Bartelme.
- Kosanjevica:** Alojzij Gatsch.
- Kranj:** Marija Pollak.
- Krško:** Rupert Engelsberger.
- Ljubljana:** Karol Karinger, Alojzij Persche, M. Cescutti, Karolina Treco.
- Litija:** Lebinger & Bergmann.
- Novomesto:** Josip Medved, M. Barborič.
- Postojna:** D. Dolničar.
- Radovljica:** Leopold Fürsager, Frid. Homann, Oton Homann.
- Škofja Loka:** J. N. Koceli.

Pripravna

božična darila

priporočata

Gričar & Mejač

Ljubljana,

196 6-2

Prešernove (Slonove) ulice 9.

Dunajska borza.

Dné 14. decembra.

Skupni državni dolg v notab	99-15
Skupni državni dolg v srebru	99-05
Avstrijska zlata renta 4%	118-80
Avstrijska kronska renta 4% 200 kron	95-95
Ogerska zlata renta 4%	118-80
Ogerska kronska renta 4% 200	79-25
Avstro-ogerska bančne delnice, 600 gld.	1695-—
Erreditne delnice, 160 gld.	654-25
London vista	839-30
Beški drž. bankovci za 100 m. nem. drž. velj.	117-17 1/2

20 mark 23-44

20 frankov (napoleonodor) 19-06

Italijanski bankovci 93-55

C. kr. cekini 11-34

Dné 14. decembra.

3-2% državne srečke l. 1854, 250 gld. 190-—

5% državne srečke l. 1860, 100 gld. 172-—

Državne srečke l. 1864, 100 gld. —

4% zadolžnice Rudolfove želez. po 200 kron 96-60

Tisne srečke 4% 100 gld. 146-25

Dunavske vravnave srečke 5% 265-—

Dunavsko vravnavo posojilo l. 1878 115-75

Zastavna pisma av. osr. zem.-kred. banka 4% 34-60

Priporočane obveznice državne železnice 434-—

južne železnice 2% 319-50

južne železnice 5% 118-40

dolenjskih železnic 4% —

Kreditne srečke, 100 gld. 401-—

4% srečke dunav. parobr. družbe, 100 gld. 500-—

Avstrijskega rudetega križa srečke, 10 gld. 49-65

Ogerskega 24-—

Budimpešt. bazilika-srečke, 5 gld. 17-45

Šatimova srečka, 40 gld. 220-—

St. Genois srečka, 40 gld. 241-—

Waldsteinova srečka, 20 gld. —

Ljubljanske srečke 73-—

Akcije anglo-avstrijske banke, 200 gld. 260-—

Akcije Ferdinandove sev. želez. 1000 gld. st. v. 5510-—

Akcije tržaškega Lloydja, 500 gld. 836-—

Akcije južne železnice, 200 gld. zr. 68-—

Splošna avstrijska stavbiška družba 135-—

Montanska družba avstr. pian. 398-50

Trbovejska premogarska družba, 70 gld. 420-—

Papirnih rubljev 100 233-50

Nakup in prodaja
vsakovrstnih državnih papirjev, srečk, denarjev itd.
Zavarovanja za izgube pri izrebanjih, pri izrebanju najmanjšega dobitka. — Promoze za vsako trebanje.
Kulianina izvršitev naročil na borzi.

Menjarišna delniška družba
„M E R C U R“
1, Wolfzeile 10 in 13, Dunaj, 1, Strobelgasse 2.

Poj v vseh gospodarskih in finančnih stvarih, potem o kursnih vrednostih vseh špekulacijskih vrednostnih papirjev in vestal sveti za dosego kolikor je mogoče visocoga obrestovanja pri popolni varnosti
naloženih glavnice.